

Kapilární izotachofórze

Elektroforetické metody jsou založeny na pohybu nabitých částic v elektrickém poli. Rychlost částice (v) je přímo úměrná intenzitě elektrického pole (E) a elektroforetické pohyblivosti (μ):

$$v = \mu \cdot E$$

Elektroforetická pohyblivost

- vztažena vždy na prostředí, ve kterém se látka pohybuje

- jednotky $\text{m}^2\text{V}^{-1}\text{s}^{-1}$

- znaménko určuje směr pohybu iontu

pohyblivost kationtů - kladné znaménko

pohyblivost aniontů - záporné znaménko

- hodnota pro většinu iontů $\sim 10^{-8}$

- výjimky:

H^+ $362,5 \times 10^{-9} \text{ m}^2\text{V}^{-1}\text{s}^{-1}$

OH^- $205,5 \times 10^{-9} \text{ m}^2\text{V}^{-1}\text{s}^{-1}$

Skutečná pohyblivost - vliv vnějšího prostředí

vliv iontové síly - Onsagerova rovnice

$$\mu = \left| \mu^0 \right| - (0,23 \left| \mu^0 z z_R \right| + 31,3 \cdot 10^{-9} |z|) \frac{\sqrt{I}}{1 + \sqrt{I}}$$

$|\mu|$ - iontová pohyblivost

$|\mu^0|$ - limitní iontová pohyblivost

$|z_R|$ - náboj protiontu

I - iontová síla

vliv teploty

$$\mu(T) = \mu(T_0) [1 + a(T - T_0)]$$

$a \approx 0,02$

zvýšením teploty o 10 °C se zvýší pohyblivost přibližně o 20%

Efektivní pohyblivost - vliv chemických rovnováh na pohyblivost iontů

Tiselius:

Látka, přítomná v roztoku ve více formách, které jsou navzájem v rychlé dynamické rovnováze, migruje elektrickým polem jako jediná látka o určité efektivní pohyblivosti $\bar{\mu}$:

$$\bar{\mu} = \sum_i x_i \mu_i$$

x_i - molární zlomky jednotlivých forem látky

μ_i - iontové pohyblivosti jednotlivých forem látky

Princip metody

Zónová elektroforéza

Vzorek separovaných látek se pohybuje v **prostředí základního elektrolytu**, který zaručuje udržení konstantního homogenního elektrického pole. Jednotlivé separované látky se pohybují různou rychlostí podle svých elektroforetických pohyblivostí.

Izotachoforéza

Vzorek je umístěn mezi vedoucí a koncový elektrolyt. Vedoucí elektrolyt má nejvyšší pohyblivost a koncový elektrolyt nejnižší pohyblivost v celém systému. Po nastavení těchto podmínek jsou **jednotlivé separované látky prostředím**, které zaručuje udržení konstantního elektrického pole. Jednotlivé separované látky se pohybují stejnou rychlostí a jsou za sebou zařazeny podle svých elektroforetických pohyblivostí.

-

Koncentrace v izotachoforetických zónách

$$c_X = c_L \cdot \frac{\mu_X}{\mu_X + |\mu_R|} \cdot \frac{\mu_L + |\mu_R|}{\mu_L}$$

Při analýzách s neměnnou koncentrací vedoucího elektrolytu je koncentrace látek v zónách konstantní

- lze využít délku zóny pro kvantitativní vyhodnocení

koncentrace látek v původním vzorku nemá žádný vliv na výslednou koncentraci látky v adjustované izotachoforetické zóně

Průběh izotachoforetické analýzy síranu :

Operační systém

Vedoucí ion	10 mmol/l HCl
Protiion	β - alanin
pH vedoucího elektrolytu	4.0
Koncový elektrolyt	5 mmol/l kys. citronová

Zásobník koncového elektrolytu je naplněn roztokem 5 mmol/l kys. citronové a zásobník vodícího elektrolytu s kapilárami naplněn 5 mmol/l HCl upravené β - alaninem na pH 4.0

Pomocí dávkovacího kohoutu je na rozhraní mezi vodící a koncový elektrolyt nanesen vzorek obsahující neznámou koncentraci síranu.

K separaci dochází po zapojení zdroje vysokého napětí.